

Slavistický ústav Jána Stanislava Slovenskej akadémie vied
Slovenský komitét slavistov

SLOVENSKÁ AKADÉMIA VIED
SLAVISTICKÝ ÚSTAV JÁNA STANISLAVA

VEDECKÝ REDAKTOR A EDITOR:

Doc. PhDr. Peter Žeňuch, PhD.

RECENZENTI:

Prof. PhDr. Ján Doruľa, DrSc.

Prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.

Publikácia vznikla s finančným príspevím
SAVOL – Spoločnosti autorov vedeckej a odbornej literatúry.

Cyrilské a latinské pamiatky v byzantsko-slovanskom obradovom prostredí na Slovensku

**SLAVISTICKÝ ÚSTAV JÁNA STANISLAVA SAV
SLOVENSKÝ KOMITÉT SLAVISTOV**

BRATISLAVA 2007

© Slavistický ústav Jána Stanislava SAV
© Slovenský komitét slavistov

ISBN 978-80-968971-7-9
EAN 9788096897179

OBSAH

Úvod	7
Peter Žeňuch , Výskum cyrilských a latinských pamiatok byzantskej tradície z východného Slovenska a Zakarpatskej oblasti Ukrajiny. Monumenta byzantino-slavica et latina Slovaciae	9
Cyril Vasiľ , Málo známy taliansky spis mukačevského biskupa Jozefa de Camillisa – príspevok k poznaniu duchovnej orientácie kľúčového predstaviteľa poúnijnej reorganizácie Mukačevskej eparchie	43
Svorad Zavarský , Dva texty o únii z 18. storočia	59
Peter Zubko , Pramene k dejinám východnej cirkvi v rímskokatolíckom Arcibiskupskom archíve v Košiciach	73
Angela Škovierová , Zber, evidencia a uchovávanie latinských a cyrilských pamiatok byzantskej tradície na Slovensku	83
Šimon Marinčák , K problémom výskumu liturgickej hudby byzantského obradu na Slovensku	93
Dávid Pancza , Rukopisy Ms 1084 (Rkp 964) a Ms 1099 (Rkp 978) v Univerzitnej knižnici v Bratislave	107
Andrej Škoviera , Obradové spory medzi byzantskou a latinskou misiou na Veľkej Morave	129
Jaroslav Coranič , Východná cirkevná tradícia a maďarizačné hnutie v Prešovskom gréckokatolíckom biskupstve v roku 1867-1918	173
Tomáš Majda , Akulturácia uhorských Rusínov a výskum ich cyrilských pamiatok na území východného Slovenska	193

Katarína Žeňuchová , Svedectvo o byzantskej tradícii v zbierkach ľudovej prózy z východného Slovenska	209
Anton Semeš , Misia iz Grek	219
Menný register	225

Autori príspevkov v abecednom poradí

Mgr. Jaroslav Coranič, PhD. Gréckokatolícka teologická fakulta Prešovskej univerzity	Mgr. Angela Škovierová, PhD. Slavistický ústav Jána Stanislava SAV v Bratislave
SEODr. PaedDr. Šimon Marinčák, PhD. Centrum spirituality Východ-Západ M. Lacka TU v Košiciach	Prof. ICDr. Cyril Vasiľ SJ, PhD. Pontificio Istituto Orientale v Ríme
Mgr. Dávid Pancza, PhD. Bratislava	Mgr. Svorad Zavarský Slavistický ústav Jána Stanislava SAV v Bratislave
ThLic. Tomáš Majda, ThD. Centrum spirituality Východ-Západ M. Lacka TF TU v Košiciach	Doc. ThDr. PhDr. Peter Zubko, PhD. Teologická fakulta v Košiciach Katolíckej univerzity v Ružomberku
Anton Semeš Bratislava	Doc. PhDr. Peter Žeňuch, PhD. Slavistický ústav Jána Stanislava SAV v Bratislave
Mgr. Andrej Škoviera Slavistický ústav Jána Stanislava SAV v Bratislave	Mgr. Katarína Žeňuchová Slavistický ústav Jána Stanislava SAV v Bratislave

Úvod

Knižná publikácia *Cyrilské a latinské pamiatky v byzantsko-slovenskom obradovom prostredí na Slovensku* odкрýva témy, ktoré sú z hľadiska interdisciplinárnych slavistických výskumov na Slovensku málo pertraktované. Z viacerých aspektov predstavuje obraz o stave výskumu predovšetkým v oblasti používania cirkevnej slovančiny, latinčiny a ľudového jazyka v písomnostiach byzantského obradu na Slovensku. Osobitne zaujímavý je aj výskumný okruh zameraný na dejiny karpatského regiónu a na skúmanie vplyvov Východu a Západu pri formovaní a utváraní naratívov v ľudovej prozaickej tvorbe a pri používaní rozličných nápevov a piesní v byzantskej hudbe. Zborník pertraktuje aj niektoré doposiaľ málo známe aspekty vzťahov medzi jednotlivými etnikami a etnicko-konfesionálnymi skupinami a kultúrami v regióne pod Karpatmi.

V rámci spolupráce medzi Slavistickým ústavom Jána Stanislava SAV a Pápežským východným ústavom (Pontificio Istituto Orientale) v Ríme sa v dňoch 30. júna – 1. júla 2006 v Centre spirituality Východ – Západ Michala Lacka v Košiciach uskutočnil vedecký seminár s medzinárodnou účasťou venovaný výskumu byzantskej tradície na Slovensku. Seminár sa venoval predovšetkým aktuálnym otázkam existencie, uchovávaní, digitalizácie a vydávania pamiatok v cirkevno-slovenskom, latinskom i ľudovom jazyku, ktoré vznikli v regióne východného Slovenska a Podkarpatskej Rusi. Práve na tomto seminári odzneli mnohé podnetné myšlienky o výskume tohto regiónu a o možnostiach hlbšej spolupráce medzi vedeckovýskumnými pracoviskami doma i v zahraničí. Takto široko koncipovaný výskum prispeje ku komplexnému poznaniu národného kultúrneho bohatstva v širšom európskom rámci. Výsledky takýchto interdisciplinárnych výskumov pomôžu prezentovať Slovensko ako predstaviteľa a nositeľa interkultúrnych vzťahov v regióne, ktorý spája viacero jazykových, kultúrnych a religióznych tradícií Východu i Západu. Prioritou komplexných interdisciplinárnych výskumov je preto poznávanie vzťahov medzi jazykmi, kultúrami, etnikami a religióznymi tradíciami, ktoré na území Slovenska utvorili prirodzené podmienky pre živý kultúrny, etnický i konfesionálny pluralizmus.

Súbor týchto štúdií predstavuje výsledky i zámery bádateľského kolektívu pracovníkov i spolupracovníkov Slavistického ústavu Jána Stanislava SAV. Prvoradou úlohou je na základe interdisciplinárneho výskumu prispieť k osvetleniu procesov medzi jazykmi, kultúrami a etnikami v karpatskom prostredí s osobitným zreteľom na východné Slovensko a byzantsko-slovanskú tradíciu v tomto regióne.

Bratislava 19. februára 2007

Doc. PhDr. Peter Žeňuch, PhD.
riaditeľ Slavistického ústavu Jána Stanislava SAV
predseda Slovenského komitétu slavistov

